

10.11.2025

Riigikogu rahanduskomisjon

E-post: rahanduskomisjon@riigikogu.ee

Koopia: kristo.varend@riigikogu.ee; thomas.auvaart@fin.ee

Hoiu-laenuühistu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõust (671 SE)

Riigikogu rahanduskomisjoni 4. novembril 2025 toimunud kohtumise järel lepiti kokku, et Eesti Hoiu-laenuühistuste Liit esitab veel kord oma seisukohad kõnealuse eelnõu suhtes – eeskätt seoses seadusega loodava survega, mille kohaselt peaksid tegevust jätkata soovivad hoiu-laenuühistud asutama sundlõpetamise alternatiivina ühistupanga(d).

Selline suundumus on meie hinnangul mõistetamatu, sest alates aastast 2017, mil Rahandusministeerium tuli välja eelnõu väljatöötamise kavatsusega, oleme oma seisukohti ja põhjendusi korduvalt ja põhjalikult esitanud. Seetõttu ei saa väita, et ministeeriumil puuduks teadmine hoiu-laenuühistute seisukohtadest või ettepanekutest.

Alustuseks rõhutame, et jääme kõigi oma seniste seisukohtade juurde, sh Riigikogu rahanduskomisjonile 29. septembril 2025 saadetud kirjas esitatud põhimõtete juurde (kiri on avaldatud ka Riigikogu veebilehel). Kordame, et kuni eelnõu menetluse käigus ei otsustata loobuda eelnõu § 1 punktidest 64–66 (HLÜS täiendamine §-dega 471–473 ja § 48 muutmine) nende praegusel kujul, ei pea me mõttekaks arutleda üksikmuudatuste üle nn üleminekuperioodi jooksul. Ainuüksi analoogia – kui inimese hukkamine on juba otsustatud, siis pole mõistlik arutleda tema järgmise nädala toidu kaloraaži ja tervislikkuse üle.

Eesti Hoiu-laenuühistute Liidu ja ka liitu mittekuuluvate ühistute nimel võime kinnitada, et mitte ükski tänane hoiu-laenuühistu ei pea võimalikuks asutada ühistupanka etteantud tingimustel. Käesolevale kirjale lisatud tabelis on välja toodud põhjused, miks peame ühistupankade teket tänaste hoiu-laenuühistute baasil ebarealistlikuks.

Tuleb rõhutada, et puudub ka tegelik soov selliseid panku luua – kui see soov oleks olnud, oleks ühistupank või -pangad juba ammu tegutsenud.

Seda näitab selgelt varasem kogemus (nt sama juhtus TÜ Eesti Ühistukapital / Eesti Ühispanga loomise katsega eelmisel kümnendil ja sellele järgnenud aastaid kestnud ebaõnnestunud asutamisprotsessi likvideerimisprotsessiga), et isegi siira kavatsuse korral leiduks piisavalt administratiivseid põhjusi sellise ettevõtmise takistamiseks – kasvõi seetõttu, et mõni tulevane ühistupanga kaasomanik ei sobi mõne ametkonna hinnangul „avaliku huvi“ raamesse.

Et 4. novembri 2025 kohtumisel rõhutati korduvalt hoiu-laenuühistute „hoiustajate“ kaitse vajadust, tuletame veel kord meelde, et hoiu-laenuühistute liikmed ei ole võrreldavad krediitiasutuste hoiustajatega. Tegemist on äriühingu omanikega – samasuguste kui osaühingu osanikud või aktsiaseltsi aktsionärid –, kelle erilise kaitse eest muret ei tunta – vastupidi, neile on äriseadustikuga määratud selge vastutus. Siiski ei ole eelnõu koostajad seda seisukohta soovinud kunagi arvestada, sest selle tunnistamine muudaks raskeks põhjendada tegelikku soovi hoiu-laenuühistute tegevus lõpetada.

Lisaks tuletame veel kord meelde ja väljendame sügavat muret, et Eestis tegutsevates hoiu-laenuühistutes on praegu hoiuseid ligikaudu 100 miljoni euro ulatuses ning neis on endiselt umbes 12 000 liiget.

Kui seadusandja otsustab sellise eelnõuga lõpetada nende ühistute tegevuse, satuvad ja on juba sattunud tuhanded inimesed ja nende säästud vältimatult segadusse ja ebakindlusse.

Tekib õigustatud küsimus – kes võtab vastutuse sellise olukorra tekkimise eest ning kes katab sellest tulenevad kulud ja kahjud, mis võivad mõjutada mitte ainult liikmeid, vaid ka avalikkust ja Eesti finantssüsteemi usaldusväärsust tervikuna.

Lugupidamisega,

Uno Silberg
HLÜ Liidu juhatuse esimees
5065533